

Agnieszka ZWOLENIK

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu, Polska

POMOC PUBLICZNA DLA PRZEDSIĘBIORSTW W DOBIE PANDEMII COVID-19 NA PRZYKŁADZIE PRZEDSIĘBIORSTW POWIATU NOWOSĄDECKIEGO

Streszczenie

Niniejszy artykuł poświęcony został roli administracji publicznej w dobie pandemii. Autorka podjęła próbę analizy oceny działań państwa, zmierzających do niwelowania skutków COVID-19.

Słowa kluczowe: państwo, pomoc publiczna, tarcza antykryzysowa, COVID-19.

STATE AID FOR ENTERPRISES IN THE TIME OF THE COVID-19 PANDEMIC ON THE EXAMPLE OF ENTERPRISES FROM THE NOWY SĄCZ POWIAT

Summary

This article is devoted to the role of public administration in the time of a pandemic. The author attempted to analyze the assessment of state activities aimed at reducing the effects of COVID-19.

Key words: polity, public support, anti-crisis shield, COVID-19.

Wprowadzenie

Ograniczenia związane z pandemią COVID-19 dotknęły niemal każdy podmiot działający na rynku. Część z nich szybko przywróciła swoje możliwości działania i odrobiła lub odrabia straty. Dla wielu podmiotów gospodarczych „kołem ratunkowym” w najtrudniejszym okresie było wsparcie państwa, skierowane w ramach antykryzysowych tarcz, wdrażanych zarówno na szczeblu krajowym, jak też regionalnym bądź lokalnym. Państwo odgrywa istotną rolę w organizowaniu i funkcjonowaniu gospodarki rynkowej. Specyfika roli państwa polega z jednej strony na zapewnieniu jak najlepszych warunków do funkcjonowania rynku, co implikuje konieczność minimalizacji zakresu ingerencji w działanie mechanizmów rynkowych, a z drugiej państwo powinno korygować negatywne skutki funkcjonowania mechanizmu rynkowego, związanego np. z nadmierną inflacją czy rozpiętością dochodów itp. Głównym celem artykułu jest odpowiedź na pytanie, czy polska administracja rządowa w dobie pandemii spełniła oczekiwania przedsiębiorców, wynikające z pełnionej roli.

Prawne ujęcie pomocy publicznej

W literaturze przedmiotu można spotkać się z wieloma definicjami terminu „państwo”. Według Platona, państwo tworzy się, ponieważ żaden człowiek nie jest samowystarczalny (1994, s. 25-50), a jego uczeń – Arystoteles – dostrzegał w państwie wspólnotę „najprzedniejszą ze wszystkich, która ma najważniejsze ze wszystkich zadanie” (1964, s. 69-112). B. Szmulik i M. Żmigrodzki (2007, s. 23-45), w dość szerokim opracowaniu na temat genezy państwa, podkreślają, że pojęcie „państwo” znane jest od czasów starożytnych Greków, u których nosiło nazwę *polis*, co oznaczało odpowiednio zorganizowane społeczeństwo, wskazując na jedną z jego cech – państwo jest organizacją. Z. Sadowski (2005, s. 308) przez państwo rozumie z kolei

cały układ władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej, wraz z jego aparatem urzędniczym oraz strukturą samorządową. Dokonując analizy definicji terminu „państwo”, zauważyć można, że niezależnie od czasu, w jakim powstały i prądów filozoficznych, w określeniach pojawiają się takie terminy, jak: ludność, terytorium, prawo lub rząd.

Państwo jako instytucja od momentu powstania pełni funkcje, które bardzo często łączone są z jego celami i zadaniami. Dokonując analizy definicji pojęcia „państwo”, można wyróżnić następujące jego funkcje:

- prawodawczą;
- administracyjną;
- gospodarsko-administracyjną;
- kulturalno-oświatową;
- socjalną;
- porządkową;
- obronną;
- polityki międzynarodowej.

Państwo – realizując swoje funkcje – powinno zapewnić jak najlepsze warunki dla sprawnego działania rynku. Rolę państwa można definiować jako pochodną zakresu jego funkcji, które to różnią się w przekroju czasowym i przestrzennym, gdyż znajdują się pod wpływem wielu czynników o podłożu historycznym, kulturowym, politycznym czy ideowym (Poskrobko, 2009, s. 20). Państwo posiada instrumenty, które oddziałują na zachodzące procesy gospodarcze (Klamut, 2009, s. 56). Działania państwa powinny wspierać dziedziny, które nie przynoszą zadawalających efektów. Interwencję państwa w mechanizmy wolnego rynku stanowi pomoc publiczna. Pomoc publiczna jest pojęciem prawa unijnego, regulowanym w art. 107-109 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)

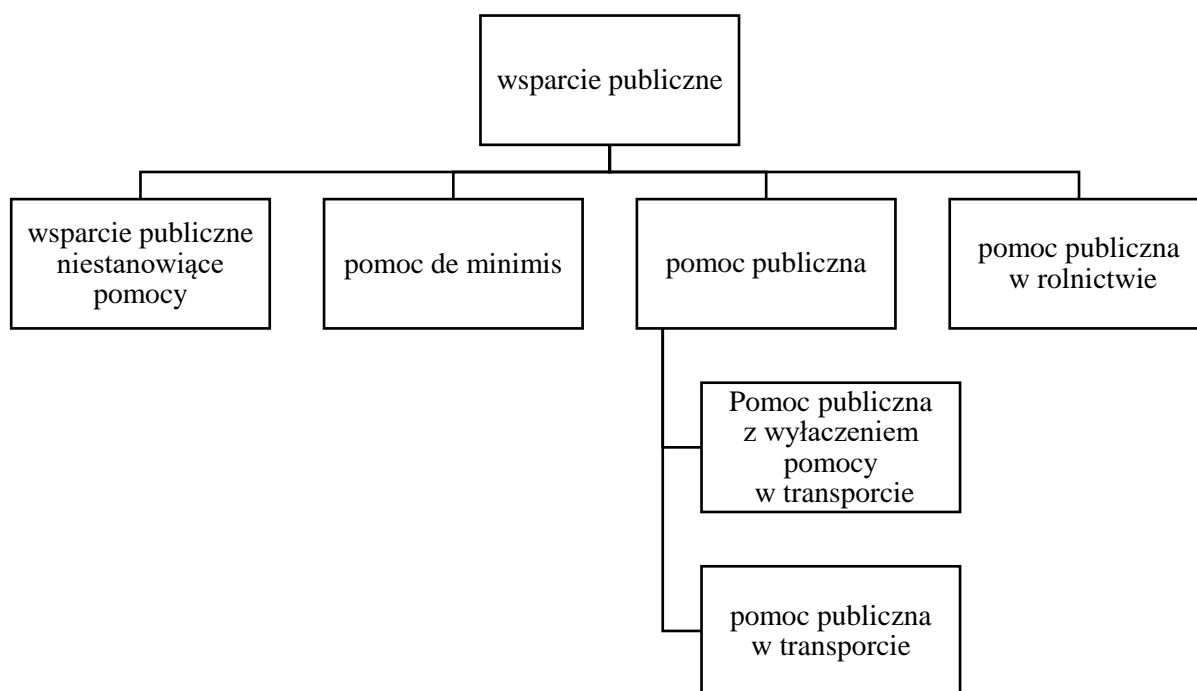
Zgodnie z art. 107 ust. 1 TFUE, nie do pogodzenia ze wspólnym rynkiem jest pomoc, która narusza wymianę pomiędzy państwami członkowskimi oraz jednocześnie skutkuje uprzywilejowaniem niektórych przedsiębiorstw lub niektórych gałęzi przemysłu, przez co zakłóca konkurencję lub grozi zakłóceniem tej konkurencji. Zabroniona w prawie Unii Europejskiej pomoc charakteryzuje się czterema cechami (Jankowska, 2005, s. 6-7):

- jest udzielana przez państwo członkowskie bądź przy użyciu zasobów państwowych;
- zniekształca lub grozi zniekształceniem konkurencji;
- przyczynia się do uprzywilejowania niektórych przedsiębiorstw lub produkcji niektórych towarów;
- negatywnie wpływa na wymianę handlową pomiędzy krajami członkowskimi.

Aby dane działanie można było traktować jako pomoc publiczną, wymienione wyżej przesłanki muszą wystąpić łącznie.

Regulacje prawne obowiązujące w Unii Europejskiej, a w tym też Polsce, dotyczące dopuszczalności i nadzorowania pomocy publicznej, podporządkowane są realizacji zasad generalnych, które znajdują się u podstaw europejskiego porządku prawnego, a do których zalicza się: przejrzystość, subsydiarność, proporcjonalność i spójność (<http://www.ppr.pl/ekonomia/legislacja/to-mit-ze-wspolna-polityka-rolna-rozwiaze-nasze-problemy-152186>, dostęp: 11.2021).

W dokumentacji dotyczącej perspektywy finansowej 2014-2020 Komisja Europejska wskazała konieczność zapewnienia zgodności udzielanego wsparcia ze środków unijnych z obowiązującymi przepisami prawa, w tym także o pomocy publicznej. W kontekście przepisów o pomocy publicznej wskazać można następujące rodzaje wsparcia (rysunek 1).

Rysunek 1. Rodzaje wsparcia publicznego w aspekcie przepisów dotyczących pomocy prawnej.
Źródło: opracowanie własne.

Przeznaczenie pomocy publicznej grupowane jest według poszczególnych rodzajów pomocy. Wyróżnia się pomoc horyzontalną, regionalną i sektorową.

Pomoc regionalna należy do głównych mechanizmów realizacji polityki spójności Unii Europejskiej na terenie poszczególnych państw członkowskich – jest podstawowym rodzajem wsparcia udzielanego w ramach regionalnych programów operacyjnych (MRR, 2008, s. 25). Pomoc regionalna przeznaczona jest dla beneficjentów, których działalność wiąże się ściśle z określonym obszarem, a ma ona na celu zmniejszanie znacznych dysproporcji w rozwoju ekonomicznym i społecznym między regionami Unii Europejskiej.

Pomoc horyzontalna o charakterze międzysektorowym kierowana jest do wszystkich przedsiębiorców (bez względu na to, z jakiego sektora pochodzą lub gdzie prowadzą działalność gospodarczą), którzy – otrzymując tego typu pomoc – przyczynią się do realizacji celu, który przyświeca pomocy horyzontalnej. Celem tym jest przyczynianie się do rozwoju niektórych działań gospodarczych bądź istotnych projektów zarówno na poziomie krajowym, jak również wspólnotowym. Pomoc horyzontalna jest niezależna od regionu oraz sektora gospodarki, a warunkuje ją cel przeznaczenia (Pełka, Stasiak, 2002, s. 72).

Pomoc sektorowa adresowana jest do przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą w ramach tzw. sektorów wrażliwych wtedy, gdy napotykają one na problemy finansowe, ograniczające ich swobodne funkcjonowanie na rynku (Juja, 2011, s. 364).

W tabeli 1 przedstawiono przeznaczenie i rodzaje pomocy publicznej, które zostały przyjęte przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawozdawczości.

Tabela 1

Przeznaczenie oraz rodzaje pomocy publicznej

Grupa	Przeznaczenie pomocy
Pomoc horyzontalna	<ul style="list-style-type: none">– badania, rozwój i innowacje,– dostęp małych i średnich przedsiębiorstw do finansowania,– działalność sportowa i rekreacyjna.– infrastruktura lokalna,– kapitał podwyższonego ryzyka,– małe i średnie przedsiębiorstwa,– ochrona środowiska i cele związane z energią,– pomoc o charakterze socjalnym dla indywidualnych konsumentów,– ratowanie,– restrukturyzacja,– szkolenia,– ułatwienie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych,– wsparcie krajowych przedsiębiorców działających w ramach przedsięwzięcia gospodarczego pojmowanego w interesie europejskim,– wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego,– zatrudnienie.
Pomoc sektorowa	<ul style="list-style-type: none">– sektor bankowy,– sektor energetyki,– sektor gazu ziemnego,– sektor górnictwa i węgla,– sektor kinematografii,– sektor telekomunikacyjny.
Pomoc regionalna	<ul style="list-style-type: none">– duże projekty inwestycyjne,– pomoc na rzecz obszarów miejskich,– pomoc operacyjna,– tworzenie nowych miejsc pracy,– wspieranie nowych inwestycji.

Źródło: opracowanie własne.

Podstawą dla pomocy publicznej udzielanej w związku z epidemią koronawirusa jest m.in Komunikat Komisji Europejskiej – Tymczasowe ramy środków pomocy w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19¹. Za pomocą tymczasowych ram prawnych pomocy publicznej państwa członkowskie mogą zapewnić przedsiębiorstwom płynność i dostęp do finansowania, aby mogły poradzić sobie z obecną sytuacją i utrzymać swoją działalność gospodarczą w trakcie oraz po zakończeniu pandemii koronawirusa.

¹ Komunikat Komisji – Tymczasowe ramy środków pomocy w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19 (Dz.U.U.E.C.2020.91I.1).

Pomoc publiczna w ramach niwelowania skutków COVID-19

Pojawienie się w grudniu 2019 roku nietypowej formy ciężkiego zapalenia płuc zaskoczyło najpierw system ochrony zdrowia, zamieszkałego przez blisko 9 mln mieszkańców, miasta Wuhan z chińskiej prowincji Hubei, a niedługo potem całą tę prowincję o populacji 58,4 mln osób. W styczniu 2020 roku pojedyncze przypadki zaczęły się pojawiać w niektórych państwach członkowskich UE.

Tempo rozprzestrzeniania się pandemii i cechy nowej choroby (m.in. wysoki odsetek chorych wymagających hospitalizacji, wysoka śmiertelność, głównie wśród starszych osób) przyczyniły się do wprowadzenia radykalnych środków wygaszenia gospodarki (lockdown) przez rządy wielu krajów.

Wprowadzenie izolacji nie było obojętne dla mobilności, organizacji pracy, a przede wszystkim prowadzenia biznesu. W Polsce w trakcie pierwszej fali pandemii rząd zdecydował o zamknięciu większości sektorów gospodarczych. Zamknięte zostały szkoły, przedszkola, miejsca spotkań i rozrywki. Lokale gastronomiczne mogły świadczyć swoje usługi tylko na wynos, a w branżach, w których była taka możliwość, praca wykonywana była w trybie online. Wprowadzony został reżim sanitarny. Celem lockdownu było tzw. „maksymalne wypłaszczenie krzywej zachorowań”, aby nie doszło do zapaści systemu ochrony zdrowia. Silny lockdown trwał od początku kwietnia do końca maja 2020 roku. Obostrzenia były luzowane wraz ze spadkiem liczby zachorowań, a stopniowe otwieranie kolejnych sektorów zbiegło się z czasem wakacji.

Jesienią 2020 roku liczba zachorowań w Polsce zaczęła rosnąć. Rozpoczęła się druga fala COVID-19, która charakteryzowała się większym poziomem zachorowań. Obawa zapaści gospodarczej skłoniła rząd do niewprowadzenia tak silnego jak w pierwszej fali lockdownu.

Ekonomiści od samego początku wieszczili widmo największego od czasu II wojny światowej kryzysu. W wielu państwach wprowadzono działania zmierzające do ratowania gospodarki. Polski rząd również zaproponował pakiet działań i instrumentów, które miały zamortyzować konsekwencje lockdownów gospodarczych. Pakiet ten został nazwany Tarczą Antykryzysową, a prace nad nim trwały 22 dni.

Działania pomocowe przygotowane w ramach Tarczy Antykryzysowej miały wspierać polskie przedsiębiorstwa zarówno pod względem utrzymania działalności gospodarczej, jak i miejsc pracy. Aby zapewnić ciągłość finansową firm w tym trudnym okresie, wprowadzony został pakiet w ramach pomocy Polskiego Funduszu Rozwoju w postaci tzw. Tarczy Finansowej PFR.

Pomoc w ramach Tarczy Finansowej PFR była oferowana zarówno w formie zwrotnych pożyczek, dotacji, jak też częściowo bezzwrotnych subwencji dla mikro-, małych, średnich i dużych firm. Początkowo oferowana przez państwo pomoc miała charakter doraźny, a wraz z kolejnymi etapami stawała się pomocą systemową. Tabela 2 przedstawia etapy wprowadzania pomocy w 2020 roku.

Tabela 2

Etapy wprowadzania pomocy w ramach Tarczy Antykryzysowej i Tarczy Finansowej PFR w 2020 roku

Tarcza Antykryzysowa	Podstawa prawna	Forma pomocy
1.0	<p>1 kwietnia 2020 roku</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r., poz. 568), – Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o systemie instytucji rozwoju (Dz.U. z 2020 r., poz. 569). 	<ul style="list-style-type: none"> – świadczenie postojowe dla pracowników, wsparcie postojowe dla przedsiębiorców MŚP, wsparcie postojowe dla samozatrudnionych – dofinansowanie wynagrodzeń pracowników objętych przestojem ekonomicznym, – dofinansowanie wynagrodzeń pracowników objętych ograniczonym wymiarem pracy, – wprowadzenie elastycznego czasu pracy, – mikropożyczki do 5 tys. zł, – ułatwienia podatkowe.
2.0	<p>18 kwietnia 2020 roku</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. z 2020 r., poz. 695). 	<ul style="list-style-type: none"> – wprowadzenie zwolnień ze składek ZUS, złagodzenie warunków ubiegania się o wsparcie w ramach świadczenia postojowego, – świadczenie postojowe także dla osób na umowach cywilnoprawnych zawartych przed kwietniem 2020 roku, – możliwość ponownego przyznawania świadczenia postojowego, – możliwość ubiegania się o pożyczkę na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia biznesu, także dla przedsiębiorców nie zatrudniających pracowników.
Tarcza Finansowa PFR		<ul style="list-style-type: none"> – wsparcie bieżącej płynności finansowej przedsiębiorstw poprzez: pożyczki, gwarancje lub poręczenia oraz leasing lub inne instrumenty związane z finansowaniem prowadzonej działalności.
3.0	<p>16 maja 2020 roku</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ustawa z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. z 2020 r., poz. 875). 	<ul style="list-style-type: none"> – upraszczanie regulacji administracyjnych, – rozszerzenie możliwości zwolnienia ze składek ZUS, – wsparcie dla sektora kultury, – wsparcie operatorów wojewódzkich, międzywojewódzkich i międzynarodowych specjalizujących się w przewozach pasażerskich w transporcie kolejowym, – zwiększenie ochrony osób zawierających umowy o pożyczki, kredyty lub inne formy wsparcia finansowego.
4.0	<p>24 czerwca 2020 roku</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielonych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r., poz. 1086). 	<ul style="list-style-type: none"> – wprowadzenie ułatwień w procedurze zamówień publicznych – uruchomienie ponad 560 mln zł na dopłaty do odsetek kredytów dla firm, które wpadły w kłopoty przez COVID-19 – zaplanowanie wsparcia finansowego dla samorządów, – objęcie polskich firm czasową ochroną przed przejęciem przez inwestorów spoza UE.

Tarcza Antykryzysowa	Podstawa prawna	Forma pomocy
5.0	15 października 2020 roku – Ustawa z dnia 17 września 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r., poz. 1639).	– wprowadzenie świadczeń postojowych dla firm, które wcześniej nie korzystały z tego rozwiązania, – wprowadzenie postojowego dla przedsiębiorców, którzy w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku odnotowali spadek przychodów o co najmniej 75%, – zwolnienie z opłacania składek ZUS.
6.0	19 grudnia 2020 roku 30 grudnia 2020 roku – Ustawa z dnia 9 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r., poz. 2255).	– pomoc skierowana do wybranych branż zwolnienia z ZUS – świadczenia postojowe; tzw. mała dotacja w wysokości 5 tys. zł – dofinansowanie miejsc pracy z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w kwocie 2 tys. zł – rekompensata dla gmin w związku z utraconymi dochodami z tytułu opłaty targowe.

Źródło: opracowanie własne.

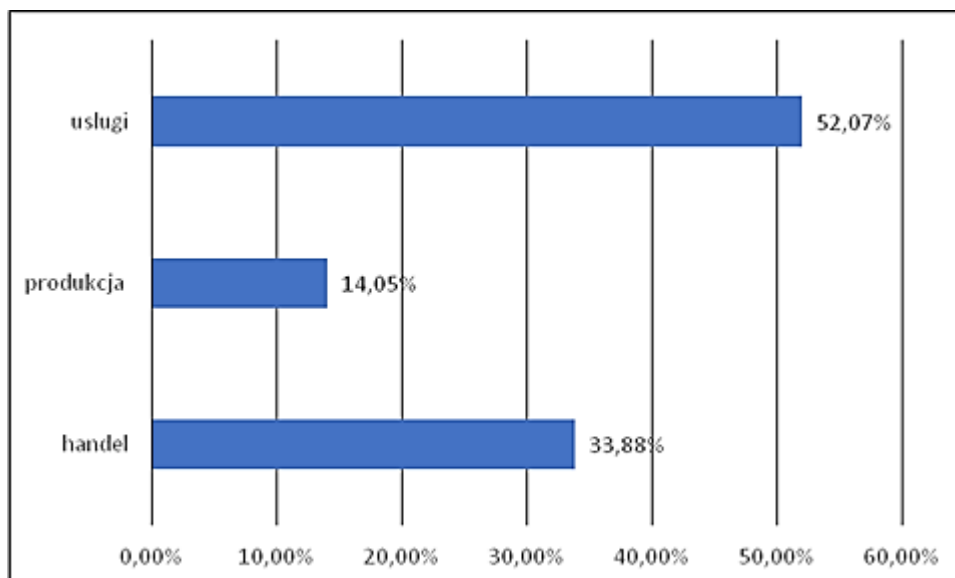
Formy wsparcia dla przedsiębiorstw realizowane były za pośrednictwem Polskiego Funduszu Rozwoju, Banku Gospodarstwa Krajowego, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii i Agencji Rozwoju Przemysłu.

Pomoc publiczna w ramach łagodzenia skutków COVID-19 na podstawie przedsiębiorstw w mieście Nowy Sącz

Przedmiotem badań były przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie miasta Nowy Sącz, które prowadzą jednoosobową działalność zarejestrowaną przed 2019 rokiem. Po weryfikacji danych w Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej, populacja generalna wynosiła 6 124 jednostki. W badaniu założono losowy dobór próby, ustalając margines błędu statystycznego na poziomie 5% dla poziomu ufności $\alpha = 0,95$, rozkładu odpowiedzi $= 0,5$ przy wielkości populacji również 6 124. Obliczono, że próba badawcza powinna składać się z 365 przedsiębiorstw. Do tych podmiotów skierowany został kwestionariusz wraz listem przewodnim. Badanie empiryczne ukierunkowane zostało na rozpoznanie tak faktów, jak i opinii. W związku z powyższym, przy formułowaniu pytań odwołujących się do opinii respondenta wykorzystano 5-stopniową skalę Likerta. Pytania zostały sformułowane w taki sposób, aby udzielenie odpowiedzi było możliwe *ad hoc* i nie wymagało poszukiwania danych w dokumentacji księgowej.

Przyjęto założenie, że niewypełnienie 10% kwestionariusza ankietowego powoduje jego odrzucenie. Na kwestionariusz odpowiedziało 121 podmiotów, co stanowi 33,15% próby badawczej. Wszystkie zwrócone kwestionariusze były kompletne i zostały wykorzystane do dalszej analizy.

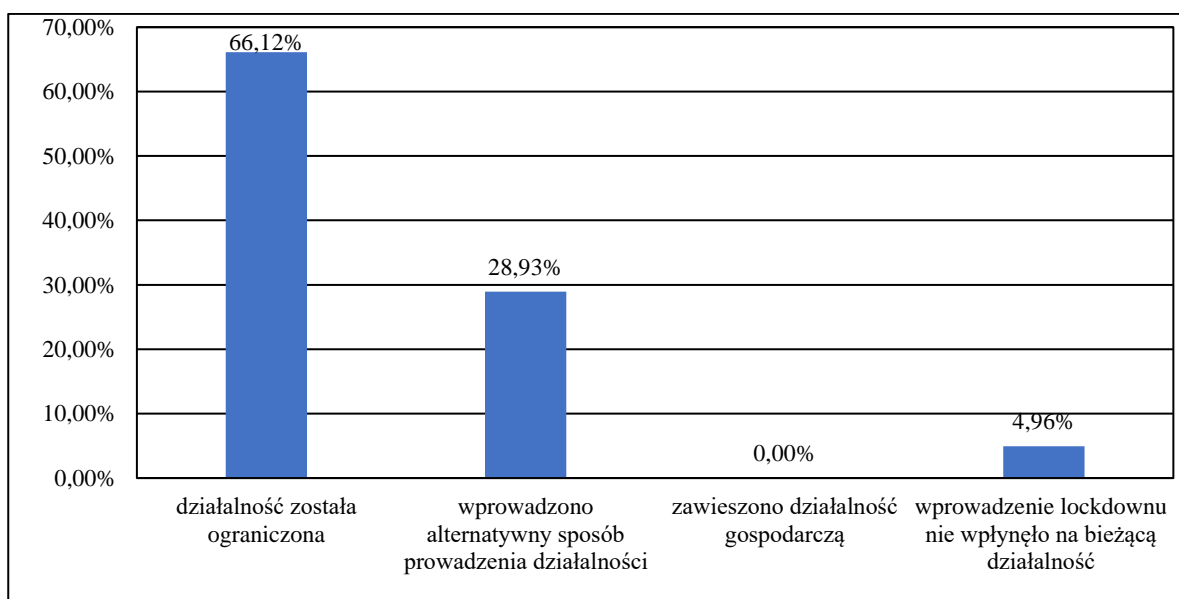
Celem kwestionariusza ankietowego było przede wszystkim rozpoznanie, z jakich instrumentów do łagodzenia skutków COVID-19 respondenci korzystali oraz poznanie opinii przedsiębiorstw na temat oferowanego przez państwo wsparcia. Ankietyzacja przeprowadzana została w okresie od 22 lipca do 30 września 2021 roku. Strukturę podmiotów w badaniu przedstawia wykres 1.

Wykres 1. Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej.
Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z powyższych danych, ponad 50% ankietowanych to przedsiębiorcy z sektora usług, prawie 35% stanowią przedsiębiorcy, którzy działają w handlu, a przedsiębiorcy działający w branży produkcyjnej stanowią 14% respondentów.

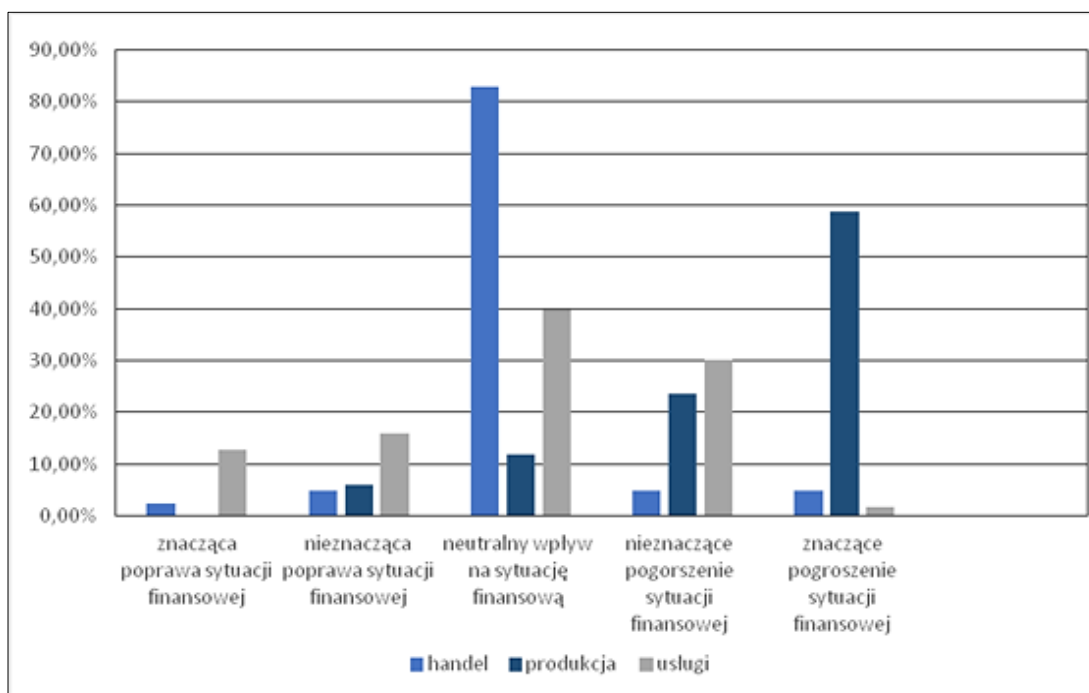
Sytuacja pandemiczna i wprowadzone obostrzenia wpłynęły na podejmowane działania społeczeństwa. Ogłoszenie stanu epidemiologicznego i wprowadzenie lockdownu zdeterminowały postępowanie podmiotów gospodarczych zarówno w obszarze finansów, kadr, sprzedaży, jak też zakupów. Ponad 66% respondentów ograniczyło swoją działalność, co 3. ankietowany wprowadził alternatywny sposób prowadzenia działalności gospodarczej, a jedynie nieliczni nie odczuli działania pandemii. Pośród ankietowanych nie było przedsiębiorcy, który zawiesił działalność gospodarczą. Wynika to z faktu, że samozatrudnieni i przedsiębiorstwa mikro nie mogły pozwolić sobie na takie działania, gdyż w wielu przypadkach działalność gospodarcza jest ich jedynym źródłem dochodu.

Wykres 2. Jakie działania podjęli Państwo w związku z wprowadzeniem lockdownu?
Źródło: opracowanie własne.

Z raportu „Nastroje i plany w dobie koronawirusa”, sporządzonego przez Federację Konsumentów, Szkołę Główną Handlową w Warszawie, SYNO Poland oraz ABR SESTA², wynika, że sytuacja finansowa ponad połowy Polaków (52%) pogorszyła się w związku z pandemią koronawirusa, dla blisko połowy osób (45%) pozostała bez zmian, a jedynie 3% Polaków doświadczyło poprawy finansów.

Wprowadzone restrykcje pandemiczne miały także wpływ na sytuację finansową w przedsiębiorstwach. Respondenci zostali poproszeni o wyrażenie opinii na temat sytuacji finansowej własnego podmiotu w okresie epidemii. Ocena zaprezentowana jest w formie graficznej według rodzajów działalności.

Wykres 3. Sytuacja finansowa przedsiębiorstwa w czasie pandemii.

Źródło: opracowanie własne.

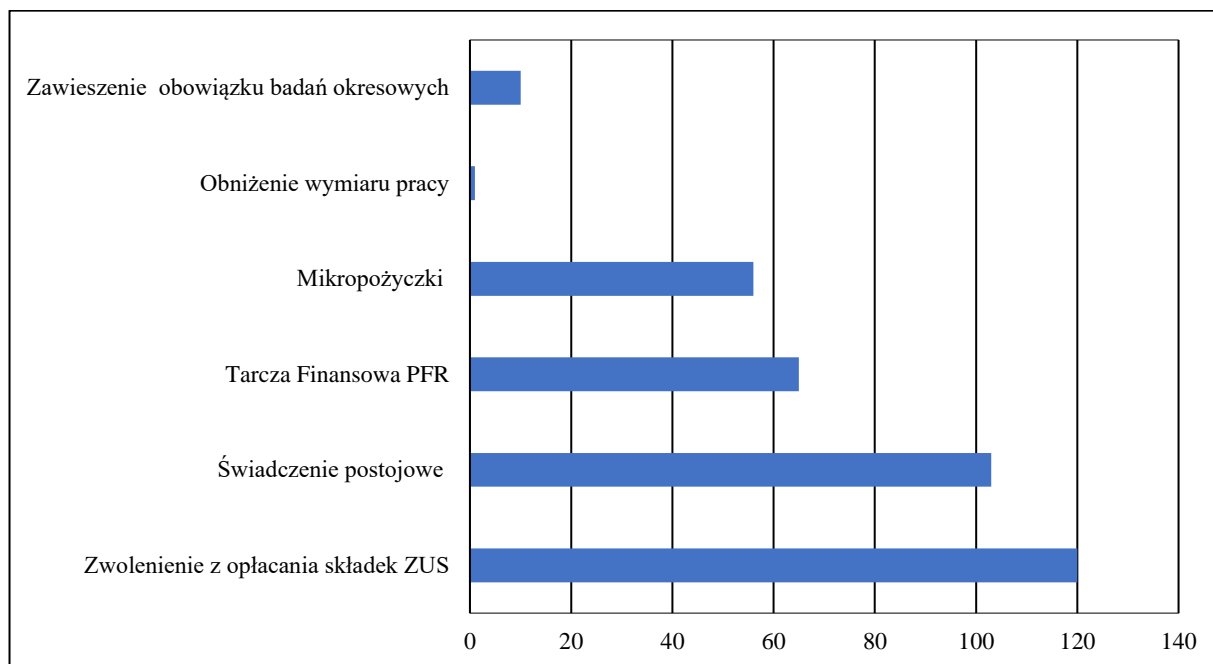
Zauważyć można, że sytuacja pandemiczna w zdecydowanie większym stopniu negatywnie wpłynęła na przedsiębiorstwa produkcyjne. W przypadku przedsiębiorstw handlowych i usługowych wpłynęła neutralnie bądź przyczyniła się do nieznacznego pogorszenia sytuacji finansowej. Pośród respondentów zajmujących się świadczeniem usług 10% ankietowanych zauważyło poprawę sytuacji finansowej.

Rodzaje wykorzystanej pomocy antykryzysowej wśród przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie miasta Nowy Sącz

Z przeprowadzonych badań wynika, że wszyscy respondenci korzystali z pomocy w ramach Tarczy Antykryzysowej lub Tarczy Finansowej PFR. Pośród ankietowanych podmiotów ok. 60% to przedsiębiorcy zatrudniający pracowników, z czego ok. 80% zatrudniało do 9 osób. Zaledwie 20% ankietowanych stanowiły przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 do 49 pracowników, a pośród respondentów nie było przedsiębiorstw zatrudniających 50 i więcej pracowników. Brak przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 49 pracowników wynika z faktu, że w badaniu nie uczestniczyły spółki osobowe oraz spółki prawa handlowego.

² *Nastroje i plany w dobie koronawirusa*, pobrane z: <http://www.federacja-konsumentow.org.pl> (dostęp: 03.10.2021).

Analiza wyników tego badania pozwoliła na wyłonienie instrumentów najczęściej wykorzystywanych i najlepiej ocenionych jako pomocne przedsiębiorcom podczas funkcjonowania w trudnym czasie pandemii.

Wykres 4. Rodzaj pomocy, z której korzystali respondenci.

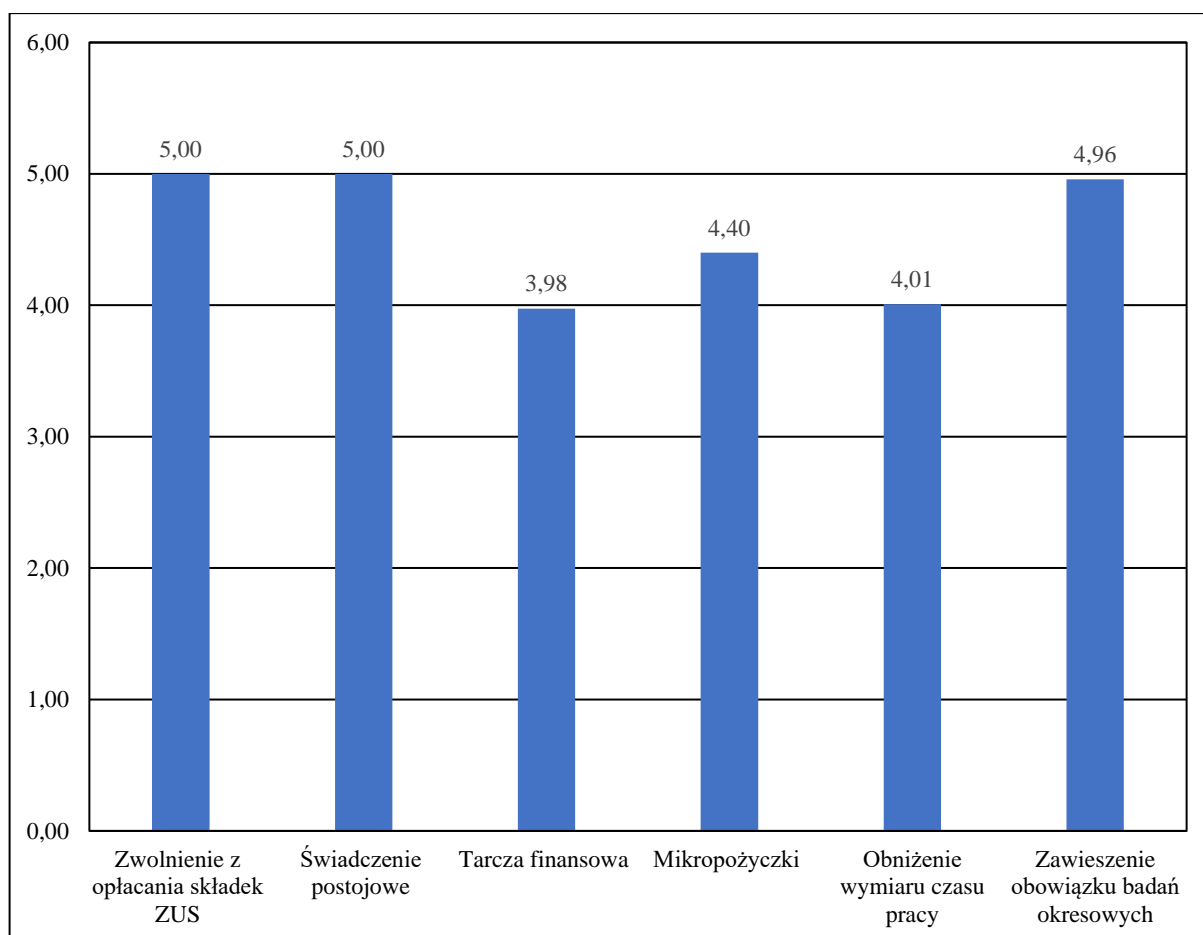
Źródło: opracowanie własne.

Dokonując analizy, z jakich instrumentów pomocy korzystali przedsiębiorcy, zauważyć można, że 100% respondentów korzystało ze zwolnienia z opłacania składek ZUS. Drugą formą pomocy, z której korzystali ankietowani, było świadczenie postojowe (86%). Z pomocy, jaka była oferowana w ramach Tarczy Finansowej, korzystało 54% badanych. Wykres 4 przedstawia, z jakiego instrumentu pomocy państwa respondenci korzystali. Tylko jeden przedsiębiorca korzystał z obniżenia wymiaru pracy.

Podkreślić należy, że przedsiębiorcy niezatrudniający pracowników w 100% korzystali zarówno ze zwolnienia, składek ZUS, jak i świadczenia postojowego. Z mikropożyczki, czyli 5 000 zł dla mikroprzedsiębiorstw i samozatrudnionych, skorzystało 56 przedsiębiorców, a z obniżonego wymiaru pracy jeden przedsiębiorca zatrudniający od 10 do 49 pracowników.

Wśród podmiotów, które wypowiedziały się w badaniu, większość korzystała z kilku rodzajów pomocy antykryzysowej. Rekord ustanowiły trzy firmy, wskazując pięć form pomocy. Najczęstsza była sytuacja, kiedy firma korzystała z trzech form pomocy.

Kolejne pytanie skierowane do ankietowanych dotyczyło oceny poszczególnych form pomocy. Respondenci oceniali instrument w skali od 1 do 5, niezależnie od tego, czy z pomocy korzystali. Z badania wynika, że najwyższej ocenione zostały: zwolnienie z ZUS i świadczenie postojowe. Zdaniem Autorki, wynika to z faktu, że te dwie formy pomocy nie wymagały zbyt wielu formalności i zostały wprowadzone jako pierwsze instrumenty wsparcia przedsiębiorstw. Na wykresie 5 przedstawiona została średnia ocen, jaką wystawili poszczególnym formom pomocy respondenci.

Wykres 5. Ocena form pomocy w trakcie trwania COVID-19.

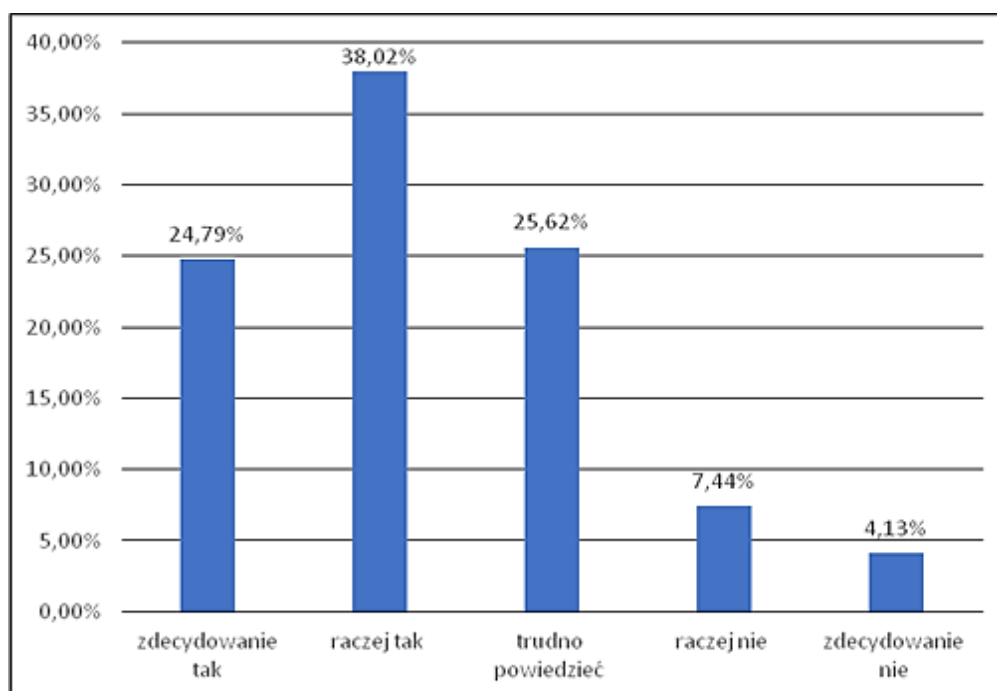
Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z wykresu 5, wszystkie analizowane formy pomocy cieszą się dobrą i bardzo dobrą opinią. Najniżej oceniona została Tarcza Finansowa, jednak średnia ocen wynosi 3,98. Zauważyć można, że korzystała z niej nieco ponad połowa badanych, a niska ocena może wynikać z niezajomości tej formy pomocy bądź wymogów formalnych stawianych w celu uzyskania pomocy.

Ocena polityki państwa, dotyczącej pomocy przedsiębiorstw w ramach Tarczy Finansowej i Tarczy Antykryzysowej

Celem przeprowadzanego badania było też poznanie opinii badanych przedsiębiorstw na temat działań państwa wobec COVID-19. Czas pandemii i ograniczenia, które funkcjonowały od początku kwietnia 2020 roku, w konsekwencji przyniosły, tak jak przewidywano, recesję gospodarczą, której skutki dla firm i całej gospodarki były odczuwalne już w drugim kwartale 2020 roku.

Respondenci oceniali, czy pomoc państwa w Ramach Tarczy Finansowej i Tarczy Antykryzysowej zniwelowała negatywne skutki pandemii COVID-19 na skali 1-5, gdzie 1 oznacza „zdecydowanie tak”, 2 – „raczej tak”, 3 – „trudno powiedzieć”, 4 – „raczej nie”, 5 – „zdecydowanie nie”.

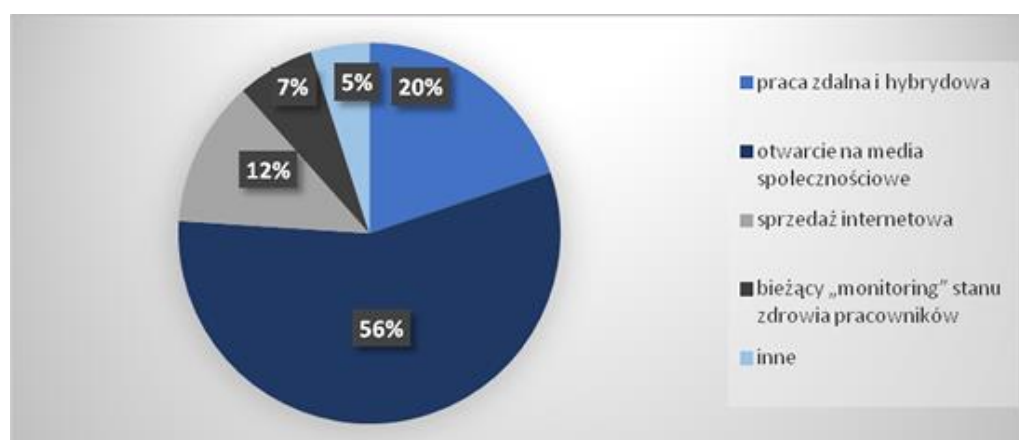

Wykres 6. Czy pomoc państwa zniwelowała negatywne skutki pandemii COVID-19?

Źródło: opracowanie własne.

Analiza wyników uwidoczniła, że niemal 63% badanych jest zdania, iż pomoc państwa „zdecydowanie” lub „raczej” przyczyniła się do łagodzenia skutków epidemii. Pandemia już na początku wymusiła na przedsiębiorstwach pewne rozwiązania w działalności podmiotów, które pozwoliły im nie tylko przetrwać, ale także w mniej lub bardziej ograniczonym zakresie prowadzić działalność gospodarczą. Z pewnością część wprowadzonych rozwiązań jest kontynuowana w czasie ograniczonych restrykcji, a niektóre z tych działań mogą okazać się trwałe i wejść na stałe, ułatwiając przepływ informacji czy też tworząc oszczędności.

Kolejne pytanie skierowane do przedsiębiorców dotyczyło kontynuacji z działań podejmowanych w trakcie wprowadzonych ograniczeń. W zaproponowanej odpowiedzi umieszczono działania, które kojarzone są z wprowadzonymi restrykcjami. Działania te nie należą do nowych, gdyż wiele podmiotów gospodarczych, zwłaszcza dużych, stosowało je przed wprowadzeniem restrykcji i są one w ich codziennej praktyce.

Wykres 7. Działania podejmowane w trakcie lockdownu, które będą kontynuowane przez przedsiębiorstwa po ustaniu pandemii.

Źródło: opracowanie własne.

Respondenci dostrzegają rolę mediów społecznościowych (56%), uważając, że stanowią one jedno z najbardziej skutecznych narzędzi promocji marki. Należy podkreślić, że ankietowani będą wykorzystywać pracę zdalną (20%), w której stosowane są najnowocześniejsze technologie informacyjno-telekomunikacyjne (ITC).

Podsumowanie

Z przedstawionych badań wynika, że respondenci pozytywnie oceniają działania państwa zmierzające do niwelowania skutków pandemii. Respondenci korzystali z pomocy w ramach Tarczy Antykryzysowej i Tarczy Finansowej, a także z kilku instrumentów wspomagających walkę ze skutkami pandemii.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że wszyscy badani przedsiębiorcy korzystali z pomocy, a część z nich nawet z większej liczby instrumentów. Badanie wykazało, że działania państwa związane z kwestią niwelowania skutków pandemii oceniane są pozytywnie przez przedsiębiorców. Okazało się także, że produkcja była tym działaniem, dla którego obostrzenia związane z pandemią miały największy negatywny skutek. Mając na względzie, że ograniczenia związane z pandemią zostały już zniesione, należy rozważyć oraz przeprowadzić kolejne badania, które pozwolą wskazać rolę pomocy w ramach Tarczy Antykryzysowej i Tarczy Finansowej dla przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 10 osób, a opinie respondentów porównać ze wskaźnikami finansowymi.

Bibliografia

- Arystoteles. (1964). *Polityka z dodaniem pseudo-arystotelesowej ekonomiki*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Jankowska, A. (2005). *Pomoc publiczna dla przedsiębiorstw w świetle uregulowań wspólnotowych. Zasady i ograniczenia udzielania*. Warszawa: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.
- Juja, T. (2011). *Finanse publiczne*. Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.
- Klamut, M. (red.). (2009). Podstawy teoretyczne interwencjonizmu państwowego. Interwencjonizm państwowy w rolnictwie na przykładzie Unii Europejskiej. W: *Ekonomia. Integracja europejska*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
- Komunikat Komisji – *Tymczasowe ramy środków pomocy w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19*. Dz.U.UE.C.2020.91I.1.
- Pełka, P., Stasiak, M. (2002). *Pomoc publiczna dla przedsiębiorców w Unii Europejskiej*. Warszawa: Difin.
- Platon. (1994). *Państwo*. Tłum. W. Witwicki. Warszawa: Wydawnictwo Alfa-Wero.
- Pomoc publiczna w programach operacyjnych 2007-2013. Poradnik dla administracji publicznej wraz z komentarzami do Rozporządzeń Ministra Rozwoju Regionalnego*. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.
- Poskrobko, B. (red.). (2009). *Wpływ idei zrównoważonego rozwoju na politykę państwa i regionów. Problemy ogólnopaństwowe i sektorowe*. Białystok: Wydawnictwo WSE.
- Sadowski, Z. (2005). *Transformacja i rozwój. Wybór prac*. Warszawa: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne.
- Szulik, B., Żmigrodzki, M. (red.). (2007). *Wprowadzenie do nauki o państwie i polityce*. Lublin: Wydawnictwo UMCS.

www.ppr.pl/ekonomia/legislacja/to-mit-ze-wspolna-polityka-rolna-rozwiazze-nasze-problemy-152186.